

TARKASTUSRAPORTTI

FM Tiina Äikäs tarkasti seuraavat kohteet Lapin alueella 10.8.–16.8.2010 välisenä aikana. Apuna kenttätöissä oli fil. yo Kati Sarajärvi. Tarkastukset ovat osa Äikkään väitöskirjaan liittyviä kenttätöitä. Kenttätöiden tarkoituksena oli dokumentoida tunnettuja seitakohteita. Digitaalikuvienv originaalit ovat Tiina Äikkäällä. Karttoja ei ole liitetty mukaan kohteista, jotka ovat jo muinaisjäännösrekisterissä.

Kunta:	Enontekiö
Kohteen nimi:	Angelinjänkkä (Päiviön seita)
Määrittely ja rauhoitusluokka:	Seita, 2
Rekisterinumero:	1000014938
Ajoitus:	Historiallinen
Peruskartta:	2831 02 VUONTISJÄRVI
Koordinaatit:	p= 7592 758, i= 3383 910, z= 302,5

Peltovuoman kylän luoteispuolella, linnuntietä noin 1,5 km Nunnasen tienristeyksestä luoteeseen sijaitsee Päiviön seidaksi nimetty kivi. Kivi saattaa liittyä Äyräpään ja Itkosen mainitsemaan Seitajärven seitaan, joka on Äyräpään (1931: 269) mukaan sijainnut: ”Seitajärven rannalla Peltojoen varrella”. Itkosen kuvaus vastaa Äyräpäättä. Peltojoki yhdistää Peltojärven ja Angelijärven Peltovuoman pohjoispuolella. Sen yhteydessä ei ole Seitajärveä ellei Ainuvarppanen-järveä ole aiemmin tunnettu tällä nimellä. Järven ranta on saattanut aiemmin olla lähempänä seita.

Kirj. Äyräpää 1931, Itkonen 1946
Tark. 2009 Katiskoski

Kunta:	Enontekiö
Kohteen nimi:	Erkunan seita
Määrittely ja rauhoitusluokka:	Seita, 1
Rekisterinumero:	1000009484
Ajoitus:	Ajoittamaton
Peruskartta:	2814 04 SUONTTAJÄRVI
Koordinaatit:	p= 7617 581, i= 3349 793, z= 380

Kati 12.10.2010

Paikka sijaitsee Palojärven kylän luoteispuolella. Vaivaiskoivuja kasvavassa kivisessä tunturimaastossa on kaksi kivilohkareta, joista toinen noin 5 metriä korkea, ja toinen lohkarokyljellään niin, että kivien väliin jää kolo. Paikalle on tuotu poronsarvia sekä kolikoita. Itkonen mainitsee seidan sijaitsevan Palelojärvellä, 5 km Ivalon kylästä koilliseen (Itkonen 1946:33), Fellman kutsuu paikkaa nimellä Palojärvi ja toteaa siellä olevan kahden kiven seidan (Fellman 1906 II: 157). Inarissa on kolme Palojärveä, joista yksikään ei ole Itkonen mainitsemaalla paikalla. Palojärven seidalla tarkoitettaneen näin ollen Erkunan seitaa.

Tark. 2005 Sarkkinen

Kirj. I. Itkonen 1910, T.I. Itkonen 1946, Fellman 1906

Kunta:	Inari	
Kohteen nimi:	Aksujärvi	<i>Aksujärvi Seidäkivi 10000 16971</i>
Määrittely ja rauhoitusluokka:	Seita	<i>mahdollinen nif.</i>
Rekisterinumero:	-	
Ajoitus:	Historiallinen	
Peruskartta:	3824 11	
Koordinaatit:	p= 7682 844, i= 349 5056	

Kaamas- ja Peltojoen välissä sijaitsee Aksujärvi. Seitakivi on Aksujärven länsirannalla veden tuntumassa kohdassa, jossa Sijdājuuvâš yhdistää Siitajärven ja Aksujärven (kartta 1). Paikalla on kivi, joka kohoaa noin 0,2 metriä vedenpinnan yläpuolella (kuva 1). Vedenpäällinen osa on noin 1 metrin halkaisijaltaan. Kyseinen kivi on ainoa, joka pilkistää vedestä jokisuussa, noin 20 metriä joesta, kahden pienen niemen pohjukassa. Kauempana selällä on kaksi muuta nimettyä kiveä ja rannassa on paljon isoja kiviä. Vedestä pilkistävä kivi vastaa muita järvien yhteydessä olevia seitoja. Seitakivi oli peuranpyytäjien palvoma.

Kunta: Sodankylä
Kohteen nimi: **Kussuolinkivaara**

Määrittely ja rauhoitusluokka: Seita, 2
Rekisterinumero: 1000011890
Ajoitus: Ajoittamaton

Peruskartta: 3742 07 VAARANAAPA
Koordinaatit: p= 7550 330, i= 3521 950, z= 315

Sompiojärvestä kaakkoon sijaitsee Kussuolinkivaara, jota Paulaharjun mukaan pyyntimiehet kunnioittivat. Kohde sijaitsee Sodankylän kirkosta noin 80 kilometriä koilliseen Lokan tekojärven pohjoispuolella. Vaaran laella on puuseita. Seita muodostuu kivien koloon pystyyn asetetusta, veistetyistä puupaalusta. Se on irtolohkareista muodostuneen kallionkielekkeen lähes koreimmalla kohdalla. Seitapuun korkeus on 1,5 metriä näkyvässä ja kallion sisään on lyöty n. 0,5 metrin pituinen osa. Seidan koloon on laitettu käpy ja sen juurelle on tuotu kvartsiittilohkare (kuva 2).

Kuva 2. Kvartsiittilohkare seidan juurella (kuvassa Kati Sarajärvi).

Kirj. Äyräpää 1931, Paulaharju 1939, 1941
Tark. 2003 Kotivuori

Kunta: Savukoski
Kohteen nimi: **Seitajärvi**

Määrittys ja rauhoitusluokka: Seita, 1
Rekisterinumero: 742010018
Ajoitus: Ajoittamaton

Peruskartta: 3732 10 SEITAJÄRVI
Koordinaatit: p= 7496 972, i= 3538 055, z= 240

Seitajärvi sijaitsee Arajärven itäpuolella. Seitajärven länsipuolella olevan Seitaniemen pohjoispuolella lähellä rantaa on vedenpinnasta matalana, noin 0,3 metriä vedenpinnasta nouseva kivi. Kivi sijaitsee noin 10 metrin päässä rannasta. Kyseinen kivi ei liene sama, jonka Paulaharju kuvaa sijaitsevan järven pohjoisrannalla, Seitajärven talon kohdalla järvessä, Seitaniemen edustalla. Tosin Seitajärven läheisyydessä kerrotaan olleen useita seitoja. Sen sijaan kivi vastaa kohtalaisen hyvin Anderssonin (1914: 31) kuvausta seidasta, joka sijaitsee ”järven lounaisrannalla olevan Seitaniemen edustalla järvessä (...) noin 10 sylvä järvelle päin.” Hänen mukaansa kivi kohoaa noin puoli metriä vedenpinnasta ja veden päällä oleva osa on pitkulainen. Järven toisella puolella sijaitsevat Keijitsan ja Kurisian lapinkentät. Itkosen mukaan myös Sienisokka Seitajärven ja Arajärven välissä on ollut uhripaikka. Kyseistä kohdetta ei kuitenkaan pystytty paikantamaan.

Kirj. Fellman 1906, Andersson 1914, Äyräpää 1931, Paulaharju 1939, 1941, Itkonen 1946
Tark. 1973 Erä-Esko & Pesonen

Kunta: Rovaniemi
Kohteen nimi: **Perunka**

Määrittys ja rauhoitusluokka: Muinaisjäännösryhmä, 2
Rekisterinumero: 699010547
Ajoitus: Ajoittamaton

Peruskartta: 3621 10 PERUNKAJÄRVI
Koordinaatit: p= 7407 570, i= 3454 350, z= 154

Pitkänomaisen Perunkajärven keskivaiheilla, Perunkaniemellä Perunkajärven vanhimmaksi mainittu Perungan talon läheisyydessä on rantakuusikossa nuorehko peuraseita. Seita vaikuttaa suhteellisen vähän aikaa sitten tehdyltä. Paikkaan ei liity kirjallista perinnettä, joten sen määrittys seidaksi on epävarma.

Inv. 1988 Kotivuori

Oulussa 2.9.2010

Tiina Äikäs

Kirjallisuus:

Andersson, G.A. 1914. *Tietoja Sodankylän ja Kittilän pitäjien aikaisemmista ja myöhäisemmistä waiheista*. Kemin uusi kirjapaino. Kemi.

Fellman, Jacob 1906. *Anteckningar under min vistelse i Lappmarken*. I–IV. Finska Litteratursällskapetets tryckeri. Helsingfors.

Itkonen, Ilmari 1910. Muinaisjäänöksiä ja tarinoita Inarijärven ympäristöltä. Museovirasto, arkeologian osasto, topografinen arkisto.

Itkonen, T.I. 1946. *Heidnische Religion und späterer Aberglaube bei den finnischen Lappen*. Suomalais-ugrilaisen Seuran Toimituksia LXXXVII. Helsinki.

Itkonen, T.I. 1948 I-II. *Suomen lappalaiset vuoteen 1945*. I ja II. Werner Söderström Osakeyhtiö. Porvoo.

Itkonen, T.I. 1963. Nimiarkisto, Inari.

Paulaharju, Samuli 1979 [1939]. *Sompio*. Kolmas painos. WSOY. Porvoo.

Paulaharju, Samuli 1941. *Sodankylän seitoja*. Ylipainos Pohjois-Pohjanmaan maakuntaliiton vuosikirjasta 1939–1940. Kirjola Oy:n kirjapaino. Oulu.

Äyräpää, Aarne 1931. Muinaismuistot –osuudet. *Suomenmaa. Maantieteellis-taloudellinen ja historiallinen tietokirja*. IX.2. Oulun lääni. Toim. J.E. Rosberg, Kaarlo Hildén & Erkki Mikkola. Werner Söderström osakeyhtiö. Porvoo.